

تشنگی اردن ضمانتی برای صلح است

کارشناسان اردنی آب وجود این مشکل را قویاً رد می‌کنند و با ذکر دلایلی، هرگونه فرصت برای همکاری با اسرائیل در زمینه آب و انرژی را طرد کرده‌اند. یکی از مهمترین آنها این است که به نظر آنها اردن می‌تواند به طور مستقل نیازهای آب و انرژی محلی خود را برآورده کند و نیازی به همکاری با اسرائیل ندارد. آنها همچنین نسبت به گزارش‌های بین‌المللی و محلی که جدیت چالش انرژی و آب را برجسته می‌کنند، ابراز تردید می‌کنند. گزارش‌های بین‌المللی، به ویژه بانک جهانی، عمق و شدت مشکل را نشان می‌دهد و قویاً پیشنهاد می‌کند که اردن باید نیازهای خود را از طریق همکاری با اسرائیل یا با طرف دیگر تأمین کند. این مطالعه اردنی خاطرنشان می‌کند که اردن از نظر سهم سرانه آب شیرین یکی از فقیرترین کشورها محسوب می‌شود، زیرا این سهم در سال ۲۰۲۱ تنها ۶۱ متر مکعب بود که کمتر از خط فقر مطلق آب شناخته شده بین‌المللی ۵۰۰ متر مکعب برای هر نفر است. چندین کارشناس آب و انرژی اردن تأیید کرده‌اند که نیاز سالانه اردن برای همه مصارف به آب حدود ۱٫۴ میلیارد متر مکعب است، اما تنها حدود ۹۵۰ میلیون متر مکعب آن در دسترس است که در نتیجه کسری آب تقریباً ۴۰۰ میلیون متر مکعبی دارد. در نتیجه، اردن به یکی از کشورهای نادری تبدیل شده است که تنها یک بار در هفته به جمعیت خود آب می‌رساند، زیرا آب موجود تنها برای دو میلیون نفر کافی است در حالی که جمعیت اردن در سال ۲۰۲۳ ۱۱٫۱ میلیون نفر تخمین زده شده است و انتظار می‌رود که تا سال ۲۰۴۰ از ۱۲٫۵ میلیون نفر فراتر رود.

اسرائیل پیشگام در شیرین‌سازی آب است و آب بیشتری از نیاز خود تولید می‌کند. این کشور با پنج کارخانه اصلی نمک‌زدایی و حدود ۳۰ واحد کوچک‌تر، سالانه بیش از ۵۸۵ میلیون متر مکعب آب شیرین‌کن تولید می‌کند. علاوه بر این، اسرائیل بر روی یک تغییر استراتژیک به سمت تولید انرژی پاک متمرکز است و هدف آن تولید ۳۰ درصد برق خود از منابع تجدیدپذیر تا پایان دهه جاری است و در دهه گذشته تلاش‌هایی را برای افزایش تولید انرژی‌های تجدیدپذیر انجام داده است. علاوه بر این، این کشور قصد دارد تا سال ۲۰۵۰ به انتشار خالص کربن صفر برسد. از اینجا، وزارت انرژی اسرائیل آنچه به عنوان «نقشه راه اقتصاد انرژی کم‌کربن تا سال ۲۰۵۰» شناخته می‌شود، در اواسط آوریل ۲۰۲۱ منتشر کرد. این نقشه راه شامل مجموعه‌ای از برنامه‌هایی برای دستیابی به اهداف نقشه راه با هدف برقراری روابط

امضای قرارداد آب و انرژی میان اردن و اسرائیل با سرمایه‌گذاری امارات متحده عربی

کلمه همکاری بیست بار در این معاهده آمده است. مسائل مربوط به سهمیه بندی آب به عنوان یکی از پیچیده‌ترین موضوعات و طرح‌های کانالی که دریای سرخ را به بحرالمیت متصل می‌کند، شبکه‌های برق را به هم متصل می‌کند و دره خشک عرب را به یک مرکز کشاورزی و صنعتی شکوفاتبدیل می‌کند، مورد بحث و بررسی قرار گرفت. در پایان، اسرائیل موافقت کرد که سالانه پنجاه میلیون متر مکعب آب به اردن بدهد و برای یافتن منابع آب آشامیدنی اضافی برای پادشاهی هاشمی همکاری کند. هر دو طرف متعهد به کاهش کمبود آب از طریق توسعه منابع آب جدید، جلوگیری از آلودگی و کاهش هدر رفت آب هستند. ماده ۱۹ معاهده صلح ۱۹۹۴ همکاری انرژی را تنظیم می‌کند و این توافقنامه شامل پیوست ویژه‌ای است که در مورد اتصال دوجانبه و خطوط لوله گاز که بر این روابط حاکم است بحث می‌کند. بین دو طرف به طور کلی، اسرائیل متعهد به اجرای این مفاد است و هر دو طرف این روحیه همکاری را علیرغم برخی عقب‌نشینی‌های سیاسی که عمدتاً مربوط به سیاست داخلی اسرائیل و تغییر دولت‌های اسرائیل از میانه‌رو به افراطی است، حفظ کرده‌اند که اغلب به تنش‌های سیاسی بین دو طرف منجر شده است. با این حال، مخالفان سیاسی اردن و برخی

تأثیر جنگ غزه بر اردن قابل توجه و در مواقعی کنترل نشده بوده است. خواسته عمومی اولیه توقف همه جانبه «همکاری دوجانبه» با اسرائیل بود. با این حال، اجرای پروژه انرژی برای آب به احتمال زیاد با گذر زمان زنده باقی خواهد ماند، اگرچه مشروط به توقف خصومت‌ها است. جنگ در غزه سایه تاریکی بر پروژه‌های امیدوارکننده همکاری آب و انرژی بین اردن و اسرائیل انداخته است. آب و انرژی یکی از حساس‌ترین بخش‌های اقتصادی و سیاسی در اردن معاصر به دلیل کمبود آب مزمین این کشور و دشواری تأمین منابع انرژی برای استفاده محلی است. در واقع، با وجود تنش‌های کنونی، این نوع هماهنگی در پروژه تبادل آب و انرژی، با توجه به موقعیت‌های مربوط به هر دو کشور، و به عنوان یکی از مهم‌ترین ابزارهای اتصال و شبکه‌ای که می‌تواند به کاهش بحران‌های مسلحانه و درگیری‌های بین آنها کمک کند، تقریباً از سوی دو طرف اجتناب‌ناپذیر تلقی شده است. مبانی همکاری صلح معاهده بین اردن و اسرائیل که در ۲۶ اکتبر ۱۹۹۴ امضا شد، بر پایه یک رکن اساسی - همکاری - استوار بود و برای اولین بار در تاریخ معاصر درها را برای همکاری آب و انرژی بین این دو باز کرد. همانطور که مورخ اسرائیلی آوی شلیم در کتاب خود به نام «شیر اردن: زندگی ملک حسین در جنگ و صلح» اشاره کرد،

در گذشته، این توافق با اعتراضات گسترده مردم و پارلمان اردن روبرو شده است که دو بار به لغو آن رای داده است. به رغم این دولت قاطعانه و واضح پاسخ داد و رای پارلمان را «غیرالزام آور» خواند و استدلال کرد که اجرای توافق به دلیل نیاز اردن به افزایش امنیت انرژی به نفع اردن است